

Kiezen van emissiearme melkveestal blijft moeilijk

Inmiddels zijn er vele emissiearme rundveestallen op de markt waaruit de veehouder een keuze kan maken. De keuze blijft echter moeilijk. Enerzijds doordat de regelgeving voor emissiearme huisvesting onzeker is: de overheid heeft namelijk al aangekondigd dat er in 2014 een aanscherping komt. Anderzijds gaat het tot nu toe vrijwel alleen over vloeren, met hun voordelen, maar ook beperkingen.

Geesje Rotgers

ERIC PIJNAPPELS

“Bij de emissiearme huisvesting voor runderen gaat het nagenoeg alleen om vloeren en dat is toch wel een gemis voor de rundveehouderijsector.”

Volgens het Besluit Huisvesting mag de maximale ammoniakuitstoot van de melkkoe 9,5 kg per jaar bedragen. Met een traditionele stal en beweiden voldoe je daaraan. Bij opstallen kom je hoger uit in ammoniak, dus moet er in dat geval emissiearm worden gebouwd. In de provincie Noord-Brabant zijn de normen strenger: hier wordt 7,1 kg ammoniak per jaar aangehouden als bovengrens bij beweiden en 8,1 kg bij opstallen. In deze provincie moet dus altijd emissiearm worden gebouwd. Ook rondom Natura 2000-gebieden zijn de regels strenger, waardoor veehouders bij uitbreiden meestal niet ontkomen aan een emissiearme stal. De overheid wil de maximale uitstootnormen in de nabije toekomst aanscherpen en heeft reeds aangekondigd de AMvB Huisvesting te wijzigen in 2014. Of dit jaartal hard is, durft Eric Pijnappels, projectleider en adviseur Bouw en Milieu in de sector melkveehouderij bij DLV in Uden, niet te zeggen. De wetswijziging werd namelijk al eerder opgeschort wegens een gebrek aan emissiearme stalsystemen.

Aanbod stalsystemen

Van een tekort aan emissiearme stalsystemen voor de melkveehouderij lijkt geen sprake meer. Op de zogenoemde Rav-lijst staan momenteel zo'n twintig (voorlopig) erkende emissiearme huisvestingssystemen waaruit gekozen kan worden. Dit lijkt veel, maar in feite gaat het alleen om vloeren waarbij de variaties zitten in de doorlaatopeningen en profielen. Daarbij is recent bekend geworden dat een aantal veelbelovende vloeren (met een voorlopige factor op de Rav-lijst) toch minder gunstig uit de metingen komt dan verondersteld. Desalniettemin is Pijn-

appels lovend over een aantal nieuwe emissiearme vloeren. “Ze bieden de koe een goede grip en betrouwbaarheid. Verschillende emissiearme vloeren presteren zelfs beter dan de traditionele roosters.” Dat de keuze voor een emissiearme stal zich beperkt tot vloeren, vindt Pijnappels een gemis. Een belangrijk nadeel van emissiearme vloeren is namelijk dat deze lastig samengaan met beweiden. “In Nederland kom je maar weinig emissiearme stallen tegen in combinatie met onbeperkte beweiding. Een emissiearme vloer moet namelijk veel belopen worden om te voorkomen dat de mest aankeekt en de vloer glad wordt. Anders zul je de vloer regelmatig moeten spoelen met water om aankeken te voorkomen.” Een tweede nadeel is dat bij strengere wetgeving veel vloeren zullen afvallen omdat die de emissie onvoldoende terugdringen. In combinatie met een aanvullende emissiebeperkende maatregel, zoals mestbehandeling, zou de stalemissie wel voldoende kunnen worden beperkt. Aanvullende maatregelen in de vorm van mestbehandeling zijn tot nu toe echter niet erkend.

Procedure enorm star

Tot nu toe is het aanbieders van emissiebeperkende mogelijkheden, anders dan vloeren, niet gelukt hun product op de Rav-lijst definitief erkend te krijgen. Neem bijvoorbeeld het aanzuren van mest: die methode leek perspectief te hebben. “Wij zijn met deskundigen van Wageningen UR en Bomap in Denemarken geweest om mestaanzuurinstallaties te bekijken en waren erg enthousiast over de mogelijkheden”, zegt Wiebren van Stralen, beleidsadviseur Mest & Milieu Veehouderij bij LTO Noord. Hoewel het aanzuren van mest in Denemarken een erkende emissiebeperkende mogelijkheid is,

lukte het de Deense fabrikant Infarm niet om in Nederland vaste grond onder de voeten te krijgen. Na enkele jaren vergeefs ‘trekken’ aan een wettelijke toelating, ging Infarm eraan onderdoor. “Wij geloven nog altijd in het aanzuren en hopen dat iemand ermee verder wil gaan”, zegt Van Stralen. Voor de toelating van dergelijke producten moet echter eerst de wetgeving worden aangepast; die schrijft nu alleen stalinrichting voor. Van Stralen heeft goede hoop dat dit een kwestie van tijd is. Ook de ureaseremmers redden het tot nu toe niet. Volgens onderzoek van Wageningen UR blijken deze mesttoevoegmiddelen perspectiefvol voor de Nederlandse melkveehouderij: een emissiereductie in de range van 20 tot 40 procent is wellicht mogelijk, rapporteert het onderzoeksinstituut. Tot nog toe durfde geen enkele fabrikant te opteren voor een Rav-erkenning. Een van de zeer weinige bedrijven die momenteel actief zijn op het gebied van mesttoevoegin-

gen is Rinagro. Wat zijn hier de ervaringen? “Je moet een enorm uithoudingsvermogen hebben”, concludeert Rinze Joustra, directeur van het Friese bedrijf. Joustra zegt inmiddels acht jaar bezig te zijn om zijn ‘mix van gunstige bacteriën’ door de overheid erkend te krijgen als officiële emissieverlager voor de veehouderij. Gelukkig is Rinagro voor zijn inkomsten niet afhankelijk van de Rav-lijst, maar wordt het product vooral verkocht om de bemestende waarde van drijfmest te verbeteren. Dat het product tevens de emissies met zo'n 20 tot 30 procent verlaagt, is een mooie bijkomstigheid. Naar zeggen van Joustra heeft hij na diverse aanvragen inmiddels de toezegging van de overheid dat het product (in combinatie met een gecontroleerd toedieningssysteem) per 2013 op de Rav-lijst wordt geplaatst voor de varkenshouderij. “Daarna willen we het product ook op de lijst voor melkveebedrijven zien te krijgen”, aldus Joustra.

NU INVESTEREN IN EMISSIEARM?

In de meeste nieuwe stallen wordt tegenwoordig een emissiearme vloer gelegd. Maar of dat verstandig is als het niet per se hoeft?

Foto: GR

Tabel 1

Overzicht emissiearme vloeren

Type emissiearme vloer	Voordelen	Nadelen
<p>Sleufvloeren en afgeleiden daarvan.</p> <p>Principe: Veel mest wordt met een schuif naar een afstort getransporteerd.</p> <p>Fabrikanten: Holcim Betonproducten, Zeus Beton, Swaans Beton en Concretit.</p>	<p>De gier blijft in de geultjes staan en zorgt bij het afschuiven van de mest als ‘smeerolie’, waardoor de vloer goed gereinigd wordt.</p> <p>De dagverse mest wordt naar één punt gebracht. Dit geeft mogelijkheden voor mestverwerking (lukt beter met verse mest).</p> <p>Prijs ligt rond € 65 à € 70 /m² en is daarmee de goedkoopste emissiearme vloer.</p> <p>Kan kelderloos worden toegepast. Scheelt in bouwkosten. Echter wel aparte mestopslag nodig.</p>	<p>Er worden grotere hoeveelheden mest ineens getransporteerd en dat geeft meer klauwbevuilding (koeien stappen te laat opzij).</p> <p>De doorgangen tussen de boxen worden niet automatisch gereinigd.</p>
<p>Dichte vloeren met om de zoveel meter een spleet voor mestdoorlaat. Mestdoorlaat is afgedicht met kunststof flapjes.</p> <p>Principe: gier wordt meteen afgevoerd en dus gescheiden van dikke fractie.</p> <p>Fabrikanten: Concretit, HCl, Swaans Beton, Berkel Beton.</p>	<p>Door het profiel redelijk goed beloopbaar.</p> <p>Verlaagt emissies behoorlijk en geeft een goed stalklimaat (beduidend minder ammoniak in de stal).</p>	<p>De prijs ligt rond 85 à 90 euro/m².</p> <p>Bij toepassen van weidegang: risico op aankoeien van mest. Vloer moet regelmatig gespoeld worden met water.</p> <p>Bij schuiven versmeer je dikke fractie.</p>
<p>Roostervloer met tussen elke spleet afdichtende flapjes.</p> <p>Fabrikanten: Holcim Betonproducten en Beerepoot Agri (Groene Vlag Roostervloeren) Veld-V Beton (Ecovloer).</p>	<p>Meer spleten, betere mestafvoer, minder snel spoelen, minder snel glad, flexibeler in schuiffrequentie.</p> <p>Goede beloopbaarheid.</p> <p>Vanuit emissiebeperking de beste vloeren.</p>	<p>Hoge kosten. Vooruitlopend op de onzekere wetgeving is dit wel een grote investering.</p>
<p>Vloeren met primaire mestscheiding (vloer met giergoot).</p> <p>Fabrikanten: Stalbouw.nl, HCl.</p>	<p>Sinds kort ook op Rav-lijst.</p> <p>Ook hiermee kan kelderloos gebouwd worden.</p>	<p>Nog zeer nieuwe vloeren met beperkte praktijkervaringen.</p>

Op de markt voor toekomstige emissieverlagende mogelijkheden, anders dan vloeren, vinden we ten slotte de eerste luchtwasser voor de melkveehouderij. Dit systeem werd vorige maand op de Rav-lijst geplaatst. Fabrikant Agro Air Concepts zit nog in de testfase en heeft inmiddels twee proefstallen uitgerust met het concept. LTO'er Wiebren van Stralen loopt nog niet warm voor de luchtwasser. “Als de enige uitweg voor de melkveehouderij een luchtwasser wordt, is dat bijzonder jammer voor het imago van de sector. Rundveestallen horen niet dicht te zijn, maar open en de koeien moeten naar buiten kunnen.”

Nu investeren in emissiearme vloer?

Eric Pijnappels. “Wij weten dat de overheid de maximale emissienormen wil verlagen, daarop kun je nu al inspelen door te kiezen voor emissiearm. Maar of dat verstandig is als het niet per se hoeft? Een groot nadeel van de emissiearme vloer is de prijs. Die ligt tussen 80 en 175 euro per m². Bij 100 koeien en 4,5 m² per koe ben je zo’n 45.000 euro meer kwijt aan de vloer dan bij traditionele roosters. Verder gaan de ontwikkelingen snel en is het aannemelijk dat er over tien jaar oplossingen op de markt zijn die interessanter zijn dan de keuzes van nu. Als je niet per se emissiearm hoeft te bouwen, kun je ook kiezen voor traditionele roosters die dan waarschijnlijk over tien tot vijftien jaar vanwege de

wetgeving vervangen moeten worden. Het advies is dan wel om zo te bouwen dat de roostervloer gemakkelijk vervangen kan worden. Aan de andere kant heeft een emissiearme vloer leggen ook zijn voordelen ten aanzien van beloopbaarheid en stalklimaat.